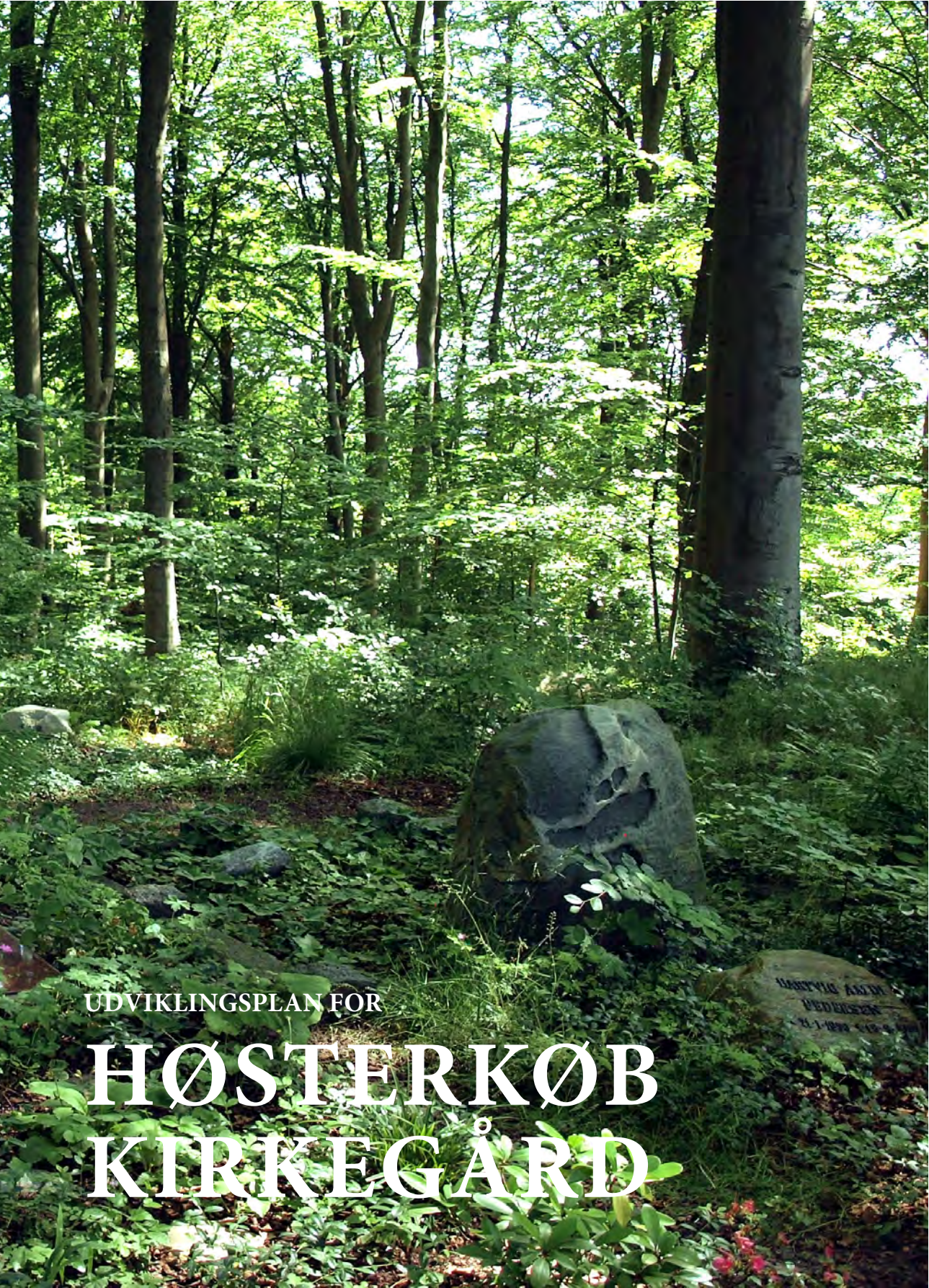

UDVIKLINGSPLAN FOR

HØSTERKØB KIRKEGÅRD

NOVEMBER 2021

RUDERSDAL
KOMMUNE

UDVIKLINGSPLAN FOR HØSTERKØB KIRKEGÅRD
2021-2061

Udarbejdet af Opland og Rudersdal Kommune, Teknik og Miljø – Natur, Park og Miljø og Rudersdal Drift, 2021.

Kort

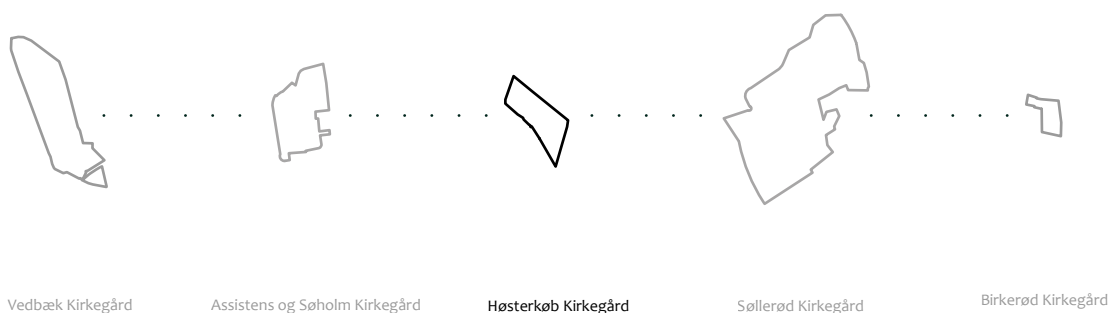
Udviklingsplanen indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering: KORT1, KORT2, og KORT3. Juli 2020.

Foto

Opland

INDHOLD

Læsevejledning	2
KAPITEL 1 – VISION, UDFORDRING OG STRATEGIER	4
Indledning	5
Vision	7
Sammenfatning	9
Hovedgreb	11
KAPITEL 2 – UDVIKLINGSPLAN FOR HØSTERKØB KIRKEGÅRD	14
Landskab	15
Kulturhistorie	15
Bæredygtighed og biodiversitet	16
Anvendelse og rekreative muligheder	16
Beplantningsudtryk	17
Implementering	25
Økonomi	25
Udviklingsplan i etaper	26
Plantekatalog	28
KAPITEL 3 – ANALYSE	30
Kirkegården i dag	31
Gravforhold - Behov, typer og tendenser	35
Bilag 1 - Historisk udvikling	38
Bilag 2 - Etapevis udvikling	39
Bilag 3 - Etapevis udvikling (Kort)	41

LÆSEVEJLEDNING

Nærværende udviklingsplan består af en helhedsorienteret gennemgang af 5 kirkegårde i Rudersdal Kommune. For hver kirkegård beskrives den overordnede vision og strategi, der fremover bliver den kendetegnende udvikling for den enkelte kirkegård.

Følgende er en kort introduktion til udviklingsplanens tre kapitler.

Kapitel 1 er en gennemgang af projektets vision, udfordringer og strategiske retninger hvor læseren indføres i baggrunden for projektet.

Kapitel 2 beskæftiger sig med forslaget til udviklingsplanen og den anbefalede strategi med de punkter, der vil skabe mest synlig værdi og størst strukturel klarhed. Til strategien er der knyttet en række overordnede retningslinjer med tilhørende tiltag og indsatser med overskrifterne: 1- Landskab, 2- Kulturhistorie, 3- Bæredygtighed-Biodiversitet, samt 4- Re-kreative muligheder. Efterfølgende beskriver udviklingsplanen de forhold, der bør prioriteres som delmål og med fordel kan indgå i en etapeplan samt i hvilken takt elementerne bør udvikle sig indenfor de økonomiske rammer der er til rådighed. Afslutningsvis bringes et plantekatalog med oplæg til valg af beplantning i realisering af udviklingsplanen.

Kapitel 3 beskriver projektområdet med den historiske kontekst samt en kondenseret udgave af tekniske forudsætninger, registreringer og faglige analyser, der ligger til grund for det samlede forslag.

Der vises kort, skitser, inspirationsbilleder og principper, der illustrerer, hvordan intentionerne i udviklingsplanen kan blive gennemført.

Bilag 1 omfatter topografisk udvikling vist på historiske kort. Bilag 2 og 3 omfatter forslag til kronologisk implementering af udviklingsplanen med udgangspunkt i det samlede årlige budget for de fem kirkegårde.

*Kilder:
Opgavebeskrivelse for udviklingsplan for Rudersdal Kommunes kirkegårde.*

FOTO:
Lysindfald igennem trækrone på Høsterkøb Kirkegård.

KAPITEL 1 – VISION, UDFORDRING OG STRATEGIER

INDLEDNING

De danske kirkegårde er kulturarv, de formidler samfundets udvikling, historiske epoker og private minder. Men de er samtidig levende kulturhistorie, og udvikler sig i takt med de mennesker der bruger kirkegårdene, og den samtid de er en del af. Kulturarven kan læses i kirkegårdens indretning, de tidstypiske gravsteder og de bevaringsværdige bygninger. Den levende kulturhistorie kommer til udtryk i typen af gravsteder der efterspørges i dag, fremkomsten af nye begravelsesceremonier og et tiltagende ønske om muligheden for rekreativ brug af kirkegårdene.

BEHOV FOR UDVIKLINGSPLANER

Generelt har der i Danmark været en nedgang i kistebegravelser igennem de seneste mange år. Dette gælder også for Rudersdal Kirkegårde, men niveauet for kistebegravelser er relativt højt ved Rudersdal Kirkegårde, hvor der gennemsnitligt er 1 kistebegravelse ugentligt. Dette tal har været stabilt over en længere årrække. Samlet er der ca. 40-55 kistebegravelser og 430-470 urnebegravelser årligt i Rudersdal Kommune.

I takt med at begravelsesmønstret ændrer sig fra kistebegravelser mod urnenedsættelser, udvikler der sig et behov for at gentænke tilgangen til kirkegårdenes planlægning, pleje og brug. Det gælder for beplantning, placering af gravsteder og de rekreative forhold på kirkegårdene.

I udviklingen af kommunens kirkegårde, er det vigtigt at fastslå, at Rudersdal Kommune er en kommune i vækst. Det anslås i 'Befolkningsprognose 2020-2032 for Rudersdal Kommune' at der frem mod 2032 vil være en stigning på 1.400, særligt ældre, borgere i kommunen. Antallet af dødsfald i kommunen, og dermed potentielle begravelser, kan altså ikke forventes at falde, hvorfor udviklingsplanerne må rumme plads til fremtidig udvikling i begravelsesmønstret.

FREMTIDENS KIRKEGÅRD

Denne udviklingsplan skal, med bæredygtighed for øje, udpege en overordnet retning og styring af kirkegårdenes fremtidige udvikling. Udviklingsplanen sikrer, at nye behov og ønsker bliver tænkt sammen med de eksisterende rammer på en måde, der tilgodeser kirkegårdens primære rolle som begravelsesplads og værner om de kulturhistoriske og landskabelige værdier.

Udviklingsplanen tager stilling til 'LANDSKAB', 'KULTURHISTORIE', 'BÆREDYGTIGHED OG BIODIVERSITET', samt 'ANVENDELSE OG REKREATIVE MULIGHEDER'. Udviklingsplanen udpeger afslutningsvis en etapeinddelt tilgang til det videre arbejde, funderet på den økonomiske ramme anvist af Rudersdal Kommune.

KILDER

Opgavebeskrivelse for udviklingsplan for Rudersdal Kommunes kirkegårde
Befolkningsprognose 2020-2032, Rudersdal Kommune

FOTO:

Høsterkøb Kirkegård. I takt med at begravelsesmønstret ændrer sig fra kistebegravelser mod urnenedsættelser, udvikler der sig et behov for at gentænke tilgangen til kirkegårdenes planlægning, pleje og brug.

VISION

Udviklingsplanen er baseret på en samlet analyse af kirkegårdens nuværende tilstand og dens (kultur-)historie. Analysen fører frem til en samlet vurdering af udfordringer og potentialer. Målet er, at kirkegården fremover skal kunne imødekomme borgernes ønsker til alsidige gravstedsformer; være en naturlig del af borgernes rekreative liv; og samtidig understøtte biodiversiteten i kommunen generelt.

Udviklingsplanen forholder sig til en samlet tidshorisont på 40 år, og fremhæver her indledningsvist kirkegårdens væsentlige udfordringer.

På baggrund af disse udfordringer anbefales fem strategiske retninger for Høsterkøb Kirkegård, der bør følges i en etapevis udvikling frem mod 2061. Begravelse vil fortsat være kirkegårdens primære formål, men der skabes mulighed for at udnytte de iboende ressourcer og attraktioner, til at understøtte en bredere rekreativ anvendelse i udvalgte delområder.

Med de fem strategiske retninger efterstræbes det, at Høsterkøb Kirkegård bliver et referencepunkt i lokalområdet, og et naturligt udflugtsmål for gåture.

FEM VÆSENTLIGE UDFORDRINGER

1. Stor forskel på karakteren omkring adgangen til kirken og selve skovkirkegården
2. Afgræsningen af kirkegården med trådflethegn kræver nye tiltag
3. Støjgener fra Hørsholm Kongevej
4. Mangel på opholdspladser
5. Skoven kan virke mørk og forstemmende

FEM STRATEGISKE RETNINGER

1. Forbedre karakteren af ankomstområdet
2. Forbedre området ved fællesgraven
3. Fortætte beplantninger mod Hørsholm Kongevej
4. Etablere flere siddepladser til kortere ophold
5. Bearbejde lysninger og løbende udtynding/ fornyelse af bøgetræer

PLAN, 1:1000
Visionsskitse for Høsterkøb Kirkegård.

SAMMENFATNING

Udviklingsplanen forholder sig analytisk til de eksisterende forhold og fremhæver Høsterkøb Kirkegårds væsentlige udfordringer som værende:

- Stor forskel på karakteren omkring adgangen til kirken og selve skovkirkegården
- Afgrænsningen af kirkegården med trådflethegn kræver nye tiltag
- Støjgener fra Hørsholm Kongevej
- Mangel på opholdspladser
- Skoven kan virke mørk og forstemmende

På baggrund af disse udfordringer anbefales fem strategiske retninger for Høsterkøb Kirkegård, der bør følges i en etapevis udvikling frem mod 2061:

- Forbedre karakteren af ankomstområdet
- Forbedre området ved fællesgraven
- Fortætte beplantninger mod Hørsholm Kongevej
- Etablere flere siddepladser til kortere ophold
- Bearbejde lysninger og løbende udtynding/ foryngelse af bøgetræer

De strategiske retninger søger at udnytte det store potentiale på Høsterkøb Kirkegård som både begravningsplads, rekreativ park og naturområde.

Rudersdal Kommune ønsker at udvikle kirkegården, så den til enhver tid kan møde samtidens behov og ønsker mht. begravelse og rekreativ anvendelse samtidig med, at der værnes om kirkegårdens bestående kvaliteter og funktion som mindsted.

TILTAG

På Høsterkøb Kirkegård bliver arbejdet med lysninger, løbende udtynding og foryngelse af bøgetræsbevoksningen, den centrale fremadrettede indsats.

Ankomstarealet skal i højere grad formidle indgangen til det rum skovkirkegården er.

Med få virkemidler vil fællesgraven blive forbedret og igen blive et tydeligt orienteringspunkt.

Etablering af siddepladser på udvalgte steder med udsyn, for at skabe holdepunkter for de besøgende.

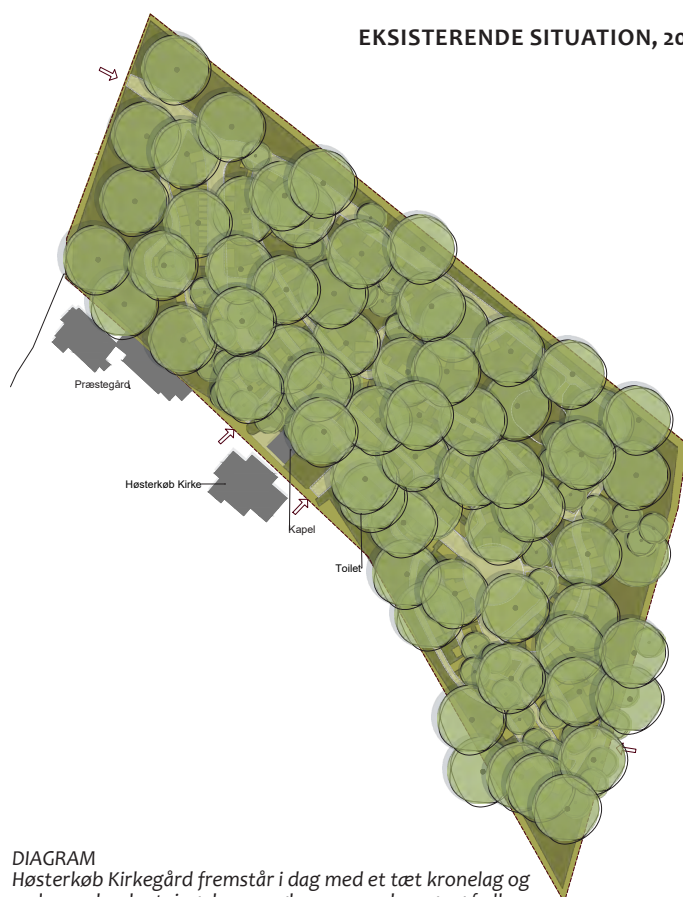
Mod Hørsholm Kongevej bliver beplantningen fortættet, så kirkegårdens vestlige areal med tiden også kan blive et attraktivt begravningsareal.

Sten- og risgærder erstatter eller supplerer de eksisterende trådflethegn for at understrege skovstemningen.

Diagram:
Gravforholdene på Høsterkøb ændres ikke. Gravstrukturen vil altså fremadrettet tage udgangspunkt i det eksisterende.

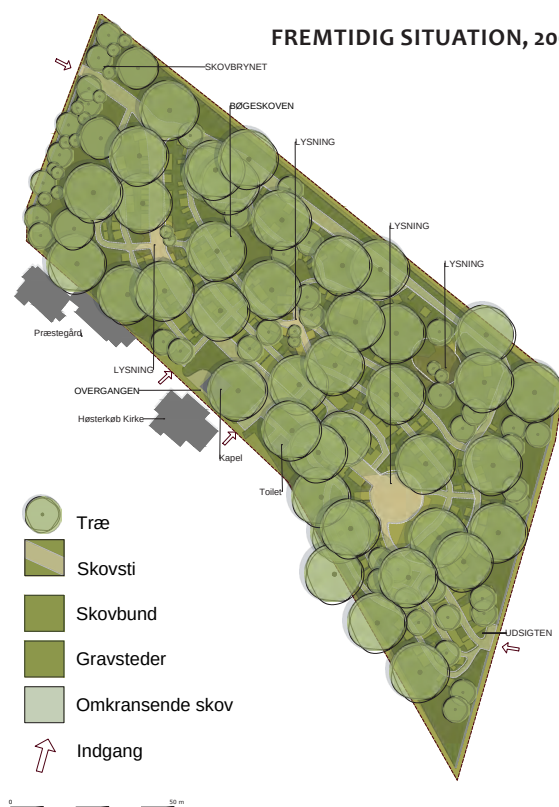
EKSISTERENDE SITUATION, 2021

DIAGRAM

Høsterkøb Kirkegård fremstår i dag med et tæt kronelag og en lavere beplantning der mangler sammenhæng og fælles identitet.

FREMTIDIG SITUATION, 2061

DIAGRAM

Over de næste 40 år skal der arbejdes med lysninger og tynding i kronelaget. Den lavere beplantning skal igen overholde de oprindelige vedtægter for at understrege skovkirkegårdens særegenhed.

HOVEDGREB

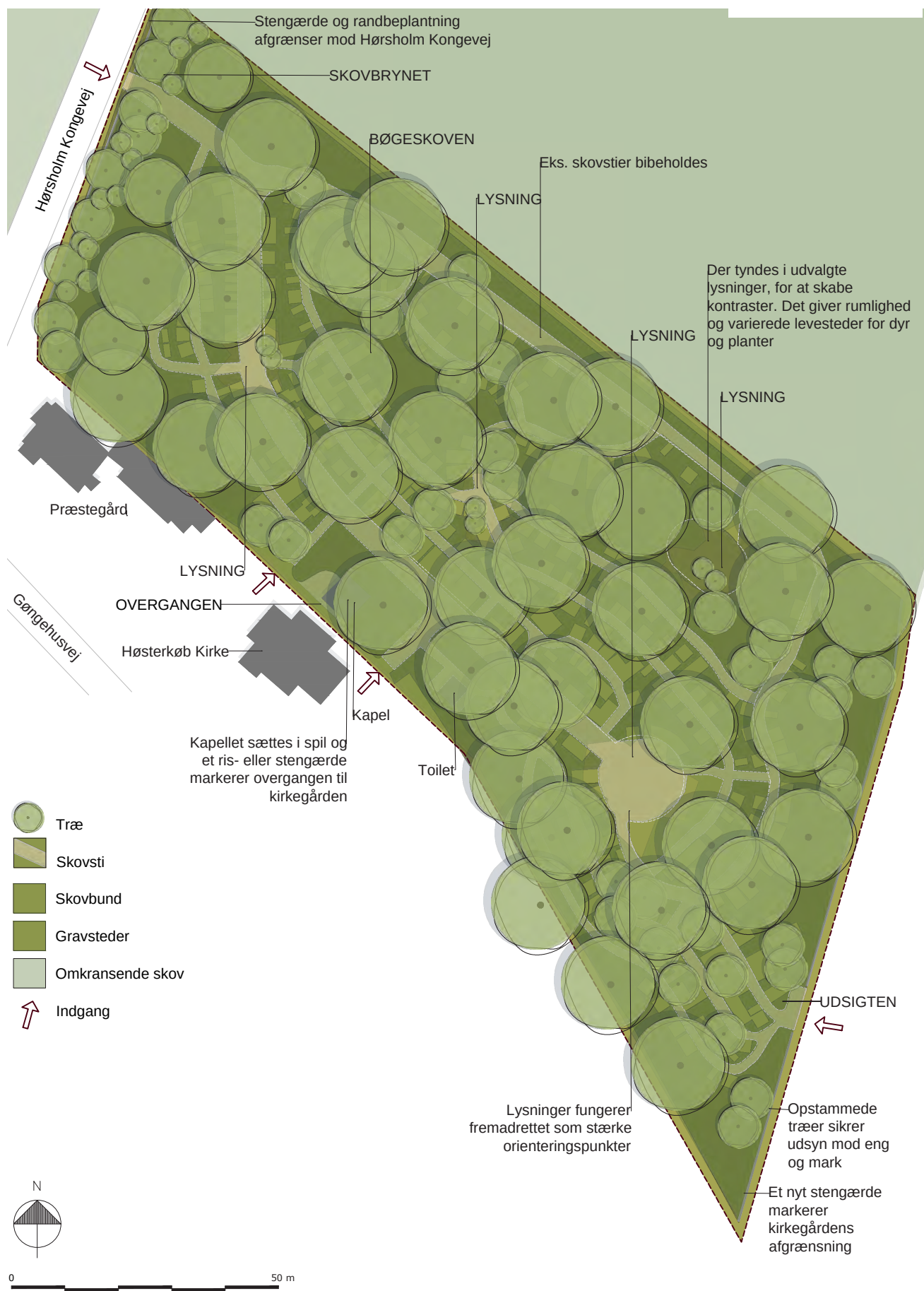
Høsterkøb Kirkegård bliver bearbejdet som et område med én samlet helhed af skov. I den tætte bøgeskov er der mulighed for at indarbejde kontraster som lysninger, skovbryn, åbninger og udsigter.

SKOVBRYN: kirkegården kan udvides mod vest og afsluttes med en randbeplantning, der har karakter af et skovbryn. Bøgeskoven tyndes ud i randen mod Hørsholm Kongevej så den bliver mere lysåben, hvorved selvopvækst af beplantning har mulighed for at etablere sig i et etageret udtryk.

UDSIGTEN: mod øst skabes der visuel forbindelse til marker og enge med græssende dyr. Træer er opstammede og afgrænsningen af kirkegården består af et lavt stengærde. Der er placeret flere bænke orienteret mod de åbne arealer, der giver mulighed for at sidde og betragte landskabet.

LYSNINGER: Lysninger giver et særligt fokuspunkt, og er kontrasten til bøgeskoven med det tætte kronetag. Lysninger er placeret som dragende elementer, hvor stier krydser, og opfordrer besøgende til at bevæge sig på en tur gennem skoven. Dertil kan lysningerne fungere som større åbninger, der skaber genkendelighed, hvor et særligt træ eller sten kan forankre orienteringen og skabe en særlig stemning i lysningen. I forbindelse med fællesgraven i 5F 000 kan lysningen her opnå betydning igen ved placering af et særligt træ og friholdelse af stengærdet.

I OVERGANGEN mellem kirke og skov bliver kapellet sat mere i spil og elementer som sten- eller risgærder antyder indgangen til skovkirkegården som et særligt sted til begravelse. Dertil vil afgrænsningen med et stengærde mod Hørsholm Kongevej markere kirkegården som et særligt sted langs vejen.

PLAN, 1:1000
Hovedgreb for fremtidige udvikling af Høsterkøb Kirkegård.

KAPITEL 2 – UDVIKLINGSPLAN FOR HØSTERKØB KIRKEGÅRD

LANDSKAB

På Høsterkøb Kirkegård arbejdes der udelukkende med beplantningskarakteren SKOV.

I overgangen fra kirken til kirkegården kan et stengærde eller risgærde markere indgangen til skovkirkegården. Dertil kunne et stengærde mod Hørsholm Kongevej markere kirkegården som et særligt sted i landskabet. Der arbejdes hen imod at skabe bedre kontakt til de omkringliggende områder, hvor de opstammede bøgetræer fortsat sikrer udsyn mod marker og landskab på udvalgte steder.

KULTURHISTORIE

G. N. Brandt stod i samarbejde med skovrider A. Holten bag Høsterkøb Skovkirkegård i Rudersdal Kommune, der blev indviet i 1933. I Danmark er den enestående, men denne særlige kirkegårdstype kendes i centraleuropæisk og især tysk sammenhæng fra sidste del af 1800-tallet ligesom Skovkirkegården i Enske ved Stockholm, der blev anlagt over en lang periode fra 1913, og er et unikt nordisk fortilfælde.

Høsterkøb Kirkegård er et tidligt dansk eksempel på en skovkirkegård. Derudover kommer, at den er anlagt i en eksisterende skov med fuldvoksne, høje bøgetræer og at den ikke direkte hænger sammen med en traditionel dansk kirkegård. Processen frem mod anlæggelsen af Høsterkøb Kirkegård var kort. Fra der på et sognerådsmøde juni 1930 blev påpeget nødvendigheden af en udvidelse af sognets eksisterende kirkegårde frem til, at der december samme år udtryktes ønske om anlæg af en kirkegård ved Høsterkøb Kirke og derfra til september 1931, hvor Sognerådet købte 1,5 ha af den tilgrænsende Frihedsskov til brug for kommunal kirkegård, gik der kun godt og vel et år. Hurtigt derefter blev kirkegården indviet, og kiste- og urnegravsteder blev anlagt i skovbunden.

Den mest markante menneskelige indgriben i den oprindelige skov blev de nyanlagte stier og gangsystemer, der lettede orienteringen på området. De diskret markerede gravsteder måtte ikke benytte sig af kirkegårdskulturens velkendte bestanddele så som indgangssøjler, trædesten, belægning, perlegrus eller bænke, og kravet om at gravmæler ikke måtte udformes i polerede og slebne sten bidrog til sammen med intentionen om at mindske koncentrationen af gravsteder, til et helhedsindtryk af uberørthed. Gravstederne måtte kun i begrænset omfang prydes med beplantning, og da kun med de arter, der naturligt er hjemmehørende i bøgeskov. I dag, 75 år efter anlæggelsen, fremstår Høsterkøb Kirkegård i overensstemmelse med de oprindelige intentioner og er et unikt vidnesbyrd om en sjældent set løsning i den danske kirkegårdskultur.

TILTAG OG INDSATSER

- Tydeliggøre hovedsti der binder området sammen
- Indarbejde stiforløb der fører tydeligt gennem området
- Styrke sammenkoblingen til den omkringliggende natur
- Styrke afgrænsningen af kirkegården mod Hørsholm Kongevej
- Udvalgte træer der skal udtyndes eller forynges
- Indarbejde diskrete orienteringspunkter eller lysninger
- Styrke de smukke kig til landskabet og markerne mod øst

TILTAG OG INDSATSER

- Udpegning af bevaringsværdige gravsteder
- Accentuering af kapellet som orienteringspunkt og kulturelement
- Fortsat drift og pleje af skovkirkegården efter de historiske intentioner
- Formidling af Høsterkøb Kirkegård som unik dansk kirkegårdshistorie

BÆREDYGTIGHED OG BIODIVERSITET

Høsterkøb Kirkegård er beliggende i skoven, hvilket naturligt giver en stor variation i mikroklima og beplantning. Denne variation er med til at sikre et vist niveau af biodiversitet.

Ved fremadrettet at give mere plads til naturens processer igennem en mere ekstensiv pleje i udvalgte områder, kan betingelserne for en højere grad af biodiversitet forbedres.

Generelt bygges der videre på de eksisterende landskabelige og beplantningsmæssige kvaliteter, men enkelte steder er der behov for mindre tiltag.

BÆREDYGTIGHED

Det primære tiltag i relation til bæredygtighed er at fastholde hele kirkegårdens areal som en bøgeskov. Herved bevares den værdi, kirkegården bidrager med i form af nedslivning af regnvand, lagring af CO₂ og øvrige miljømæssige fordele.

BIODIVERSITET

Kirkegårdens biodiversitet findes i kraft af bøgeskoven som en særlig biotop. Men det er vigtigt at fastholde, at det er i variationen mellem lys- og skyggeforhold, hvor der bliver skabt de bedste forhold for biodiversiteten.

En bøgeskov hvor lyset bedre kan trænge ned til skovbunden giver grobund for en større selvforyngende underskov, urter, græsser og svampe, fugtighedsforhold, der tilsammen medvirker til at skabe varierede levesteder for insekter, fugle og dyr.

Dødt ved, afskårne grene og fjernede opvækster fra den rutinemæssige drift kan anvendes til etablering af risgærder og på sigt erstatte de mange trådhegn, der tegner afgrænsningen i dag. Dødt ved i forskellige dimensioner gavner flere størrelser og typer af organismer og dyr.

Ældre træer, der skal fældes, efterlades som træruiner, hvilket giver levesteder for bakterier, svampe, insekter og dyr. I kanten af området kan der etableres skovbryn, der er det foretrukne levested for mange småfugle.

TILTAG OG INDSATSER

- Træer eller opvækster der skal fældes efterlades i skoven og giver levesteder for bakterier, svampe, insekter og dyr
- Uddynding af beplantningen mod Hørsholm Kongevej, så selvopvækst kan etablere sig som skovbryn
- Skabe flere lysninger i skoven ved uddynding på udvalgte steder
- Øge biodiversiteten med dødt ved og stammer enkelte steder i skoven
- At give mere plads til vild natur og biologisk mangfoldighed
- Fokuseret indsats i driften, der tilgodeser biodiversiteten

ANVENDELSE OG REKREATIVE MULIGHEDER

BEGRAVELSESPLADS

Der er et ensartet udtryk på Høsterkøb Kirkegård, der primært bliver udgjort af bøgeskoven med sit helhedsprægede kronetag og med gravsteder anlagt i skovbunden, der bidrager til et indtryk af uberørthed. Denne løsning er meget forskelligt fra kirkegårdskulturens typiske bestanddele. Skoven med dens lysninger og udsigt til enge og landskab har dog alligevel eksistentiel betydning, fordi Danmark er et skovland, hvor rydninger er en forudsætning for dyrkning. Kirkegården og gravstederne indgår i en ramme med elementer fra dyrkningslandskabet der ses i form eng, grøft, stendige, hegn og skovbryn. På Høsterkøb Kirkegård får det betydning som hovedgreb, der skaber sammenhæng og hvor gravmonumenterne er organiseret i en landskabelig situation.

TILTAG OG INDSATSER

- Området i afsnit 504 kan suppleres med flere pladser.
- Afdeling 5F 000 bliver gjort mere attraktiv f.eks. ved rydning af lysning samt indplantning af særlige træer
- Tydeliggøre elementer som skovbund, skovbryn, stendige og eng på udvalgte steder

BEPLANTNINGSUDTRYK

Beplantningsudtrykket på kirkegårdene i Rudersdal Kommune kendetegnes af stor variation; både fra kirkegård til kirkegård, men også fra afdeling til afdeling. Fremadrettet skal denne variation have plads til at bestå, samtidig med at kirkegårdene udvikles og driften lettes. Det anbefales, at der for alle fem kirkegårde arbejdes med tre grundlæggende beplantningstypologier (SKOV, PARK, HAVE). Disse tre beplantningstypologier opdeles hver i to undertypologier.

Ved at arbejde med 'typologier' og 'undertypologier' sikres en overordnet ramme for forståelsen af drift og udtryk, samtidig med at der gives plads til de individuelle afdelingernes særkende. For Høsterkøb Kirkegård arbejdes der udelukkende med skov.

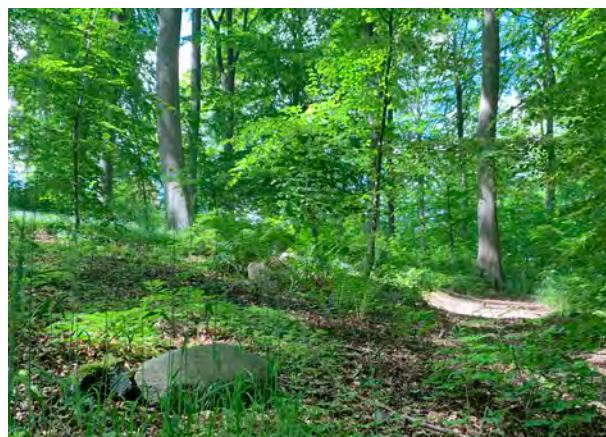

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Højskoven med slanke stammer giver kirkegården et roligt udtryk, og mulighed for opvækst i skovbunden.

SKOV

- Højskov
- Etageret skov med lysninger

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Også fremadrettet skal der arbejdes med lysninger i bøgeskoven på Høsterkøb Kirkegård.

SKOV

HØJSKOV

En åben oplevelse af skov. Udtrykket præges af større træer med høje slanke stammer og en lysåben krone. Højskoven kan enten være en monokultur, eller sammensættes af flere arter, men skal altid være lysåben og give mulighed for opvækst af beplantning i skovbunden.

ETAGERET SKOV MED LYSNINGER

En tæt oplevelse af skov, der åbner sig i lokale lysninger. Høje, lysåbne træer som overstandere, et mellemlag af mindre træer og buske, og en bund af enten græs, bunddækkende stauder eller buske. Lysningerne skaber orienteringspunkter i skoven.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. En markering af overgangen til skoven, vil formidle kirkegårdens historiske karakter, og tydeliggøre, at man her træder ind i et særligt rum.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. En fortættet beplantning vil skærme mod Hørsholm Kongevej, og gøre begravelse i kirkegårdens vestlige del mere attraktiv.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Lysninger skaber stemning og rum, men de kræver en løbende udtynding i skoven.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Flere siddepladser på Høsterkøb Kirkegård, vil indbyde til korte ophold og ro.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Området omkring fællesgraven i 5F 000 skal på sigt forbedres.

FOTO:
Referencefoto. Kirkegårdens afgrænsninger skal gentænkes, og her kan det traditionelle stengærde overvejes.

REKREATIVE MULIGHEDER

Den overordnede strategi for Høsterkøb Kirkegård udspringer fra den præmis, at udviklingen af kirkegårdene sker i respekt for eksisterende praksisser og kvaliteter. Kirkegårdens brugere har behov for at opleve omgivelser præget af tidløshed og kontinuitet, hvor der værnes om den særlige stemning, som har kendetegnet kirkegårdene gennem århundreder.

Det er på denne baggrund, at der er naturlige begrænsninger for, hvordan kirkegården kan anvendes rekreativt. På kirkegårdene i Rudersdal Kommune vil der generelt ikke være belæg for at indrette delområder til egentlige parker med forskellige aktiviteter, som det er kendt fra de større bykirkegårde. Der er i Rudersdal store grønne tilgængelige områder og en stor del af befolkningen har adgang til egen have. Kirkegårdene er i sig selv allerede rekreative områder.

Med implementeringen af udviklingsplanen vil de rekreative værdier øges markant.

Eksempler på rekreative muligheder på kirkegården:

- gå tur
- se på fugle og planter
- sidde på en bænk med udsigt
- ophænge fuglekasser
- samle frugt, nødder og bær
- studere gravminder/lokalhistorie

De rekreative rum kan indrettes med udgangspunkt i udvalgte overskrifter:

Fredfyldt - Stilhed og ro. Lyden af vinden der suser, fugle og insekter. Ingen trafikstøj eller andet menneskeligt støj, orden, intet affald, ingen forstyrrende personer.
Parameter; visuel ro.

Vildt - Et sted hvor naturen får lov til at gøre, som den vil og ikke er styret af mennesker. Et sted med en naturlig uorden. Dyre- og plantelivet skal kunne få personens opmærksomhed.
Parameter; visuel og auditiv ro, ingen tegn på urbanitet.

Artsrigt - Stor artsrigdom af både dyr og planter. Skabes typisk af en varieret, forholdsvis naturlig beplantning med træer, buske, græs og blomster. Søer og vandløb har en forstærkende effekt.
Parameter; flere forskellige naturværdier såsom vandløb og skovbryn, kan følge naturens kredsløb.

Kulturhistorisk - Et sted der fascinerer ved oplevelsen af en svunden tid. At man kan aflæse samfundets udvikling for at føle en samhørighed og identitet med sine omgivelser.
Parameter; kulturhistoriske spor, information om området.

Generelt bliver der etableret opholdspladser med bænke på strategiske placeringer fordelt på hele kirkegården. Målet er, at der i alle gravrum skal være mulighed for at sidde ned under besøg ved et gravsted.

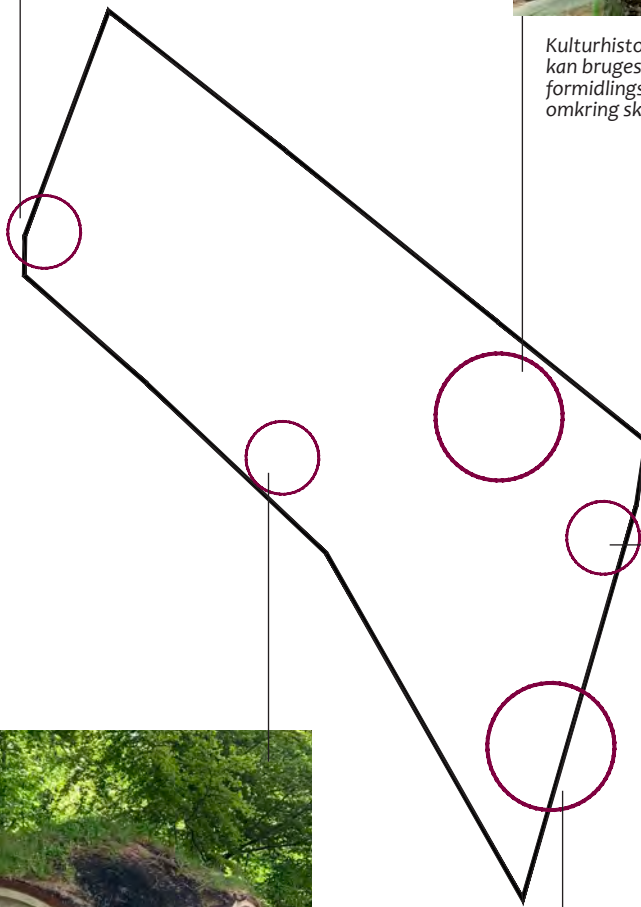
Kirkegården skal forsat være et sted med plads til ro, sorg og minder for pårørende. Men, med inspiration fra terapihaver, skal kirkegården også tænkes som et rekreativt sted for dem der ikke kommer for at besøge et gravsted. For alle besøgende, kan kirkegården tilbyde sig som et rum for fordybelse, refleksion, samvær, naturoplevelser og kulturhistorisk forståelse.

Artsrigt: Et fremtidigt skovbryn giver plads til komplekse økosystemer og større variation i arter.

Kulturhistorisk: Den eksisterende fællesgrav kan bruges som orienteringspunkt og formidlingspunkt i forhold til fortællingen omkring skovkirkegården.

Vildt: I de mere uforstyrrede afkroge af skoven, er der plads til at en lidt vildere natur kan få plads.

Kulturhistorisk: Det eksisterende kapel kan sættes i spil som kulturhistorisk omdrejningspunkt hvor besøgende kan få en introduktion til kirkegårdens særlige plads i historien.

Fredfyldt: Med udsigt over mark og eng, vil tilføjelsen af enkelte bænke være med til at skabe og markere et roligt sted til ophold og fordybelse.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Den visuelle forbindelse til marker og enge forbedres med opstammede træer.

FOTO:
Referencefoto. Mod Hørsholm Kongevej arbejdes der med en randbeplantning der har karakter af et skovbryn.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Stengærdet ved fællesgraven skal friholdes og plantningen af et særligt træ kan give rummet en ny karakter.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Kapellet skal atter sættes i spil, og være med til at formidle overgangen mellem kirken og skovkirkegården.

FOTO:
Referencefoto. Et risgærde passer som et naturligt element i skoven, og kan bruges til at markere overgangen til kirkegården.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Løbende tyndning af lysninger er afgørende. Det sikrer en klar kontrast mellem den mørke skov og den åbne lysning.

IMPLEMENTERING

Udviklingsplanen angiver de overordnede linier for udviklingen på Høsterkøb Kirkegård, der er tænkt som en gradvis implementering af nye tiltag i takt med det økonomiske råderum.

Med denne tilgang til udviklingsplanen vil ændringerne ske langsomt. Kirkegårdens nuværende udtryk som bøgeskov bevares, hvorfor det er begrænset, hvad der indgår som ændringer.

Der skal overordnet bygges videre på de landskabelige og beplantningsmæssige kvaliteter. Udviklingsplanens enkeltdele består dels af driftsomlægninger, dels renoveringer og dels af egentlige nyanlæg. Herudover vil der være tiltag, der kræver involvering af flere interessenter (f.eks. naboer og menighedsråd). Driftsomlægninger omfatter de arbejder, der umiddelbart kan iværksættes udelukkende ved en egentlig ændring af den nuværende drift. Det er primært beskæringsarbejder i forhold til opretholdelse af udkig og lysninger.

Renoveringer omfatter de arbejder, der under alle omstændigheder skal udføres i perioden og som kræver økonomi til enten indkøb og/eller ekstern assistance. Det er arbejder som f.eks. renovering af trin og udskiftning af bænke.

Nyanlæg omfatter de arbejder, der ikke sædvanligvis indgår i den ordinære drift og i mere eller mindre grad kræver indkøb og evt. ekstern assistance eller en omprioritering af egne medarbejderressourcer. Det vil være etablering af f.eks. stengærde som ny afgrænsning af kirkegården mod øst, syd og vest. Det kan også være indplantning af enkelte træer og buske på udvalgte steder (f.eks. i afd. 5F 000). Etablering af nye siddepladser vil også være nyanlæg.

Tiltag med flere interessenter er f.eks. ændring af parkeringsforhold, ændring af kirkebygningens forplads og sammenhæng med selve kirkegården samt ændring af kirkegårdens afgrænsning.

Udviklingsplanens implementering er ikke direkte afhængig af de nuværende gravsteders eventuelle forlængelse eller udløb, idet den nuværende disponering fastholdes uændret. I forbindelse med alle ændringer anbefales det, at der informeres ved f.eks. skiltning i de aktuelle delområder.

Se bilag 2 for etapevis udvikling.

ØKONOMI

Der vil i udgangspunktet ikke blive tilført supplerende midler til større omlægninger eller nyanlæg ud over det samlede budget på kr. 500.000 (2021-kroner) for de fem kirkegårde. Der stilles derfor store krav til planlægning og prioritering af udviklingsplanens enkeltdele.

Nogle tiltag vil forholdsvis nemt kunne gennemføres ved enkle driftsomlægninger og tillige give synlige resultater relativt hurtigt. Det gælder f.eks. etablering af lysning og større udkig til landskabet mod øst.

Etablering af stengærdet som ny afgrænsning er vigtig for at definere en tydelig og æstetisk afgrænsning af kirkegården. Isoleret set vil det være det mest udgiftstunge tiltag, der også kræver ekstern assistance.

Generelt opfordres til, at der igangsættes driftsomlægninger. Disse tiltag vil kunne gennemføres indenfor de afsatte driftsmidler og medvirke til en relativ hurtig opstart: 'Nu er vi i gang'.

Se bilag 2 for etapevis udvikling.

FOTO:
Høsterkøb Kirkegård. Overordnet set skal der bygges videre på de eksisterende kvaliteter.

UDVIKLINGSPLAN I ETAPER

Nærværende udviklingsplan er overordnet og tjener som ramme for de ændringer, der forventes gennemført på kirkegården over de næste 40 år.

Det vil være nødvendigt med en yderligere detaljering af de enkelte tiltag efterhånden som enkeltdele prioriteres og igangsættes. Det anbefales, at projekteringen udføres etapevis.

For alle ændringer, der berører aktive gravsteder, skal der indhentes accept fra de respektive gravstedsejere, før de planlagte ændringer gennemføres.

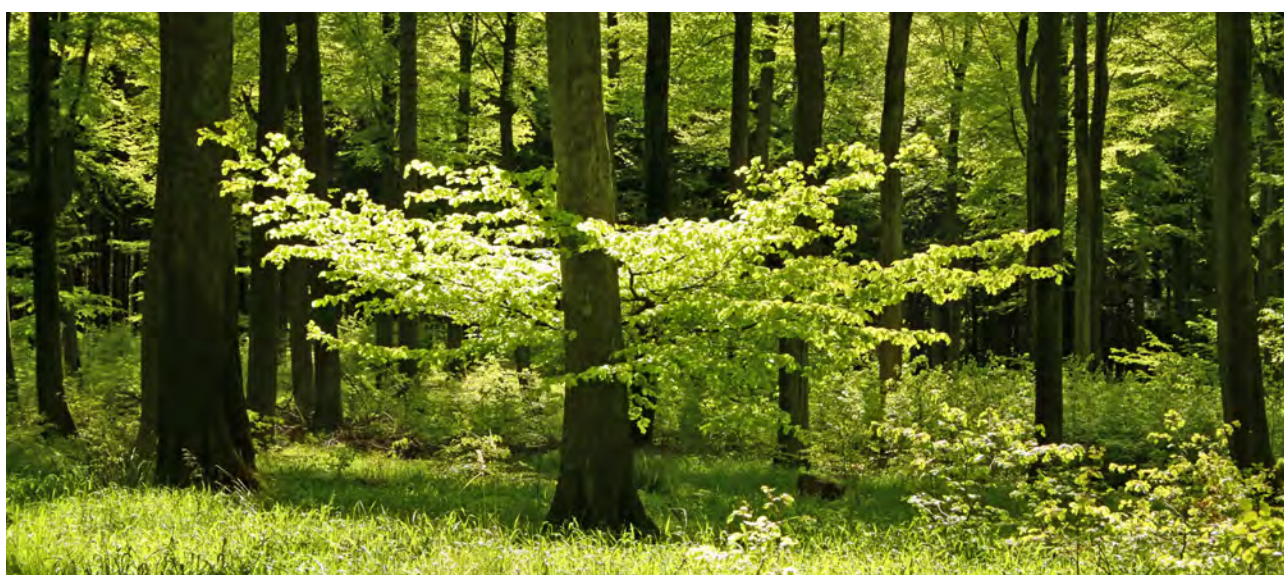

FOTO:
Referencefoto. Etablering af lysning i skoven kan relativt nemt gennemføres.

FOTO:
Referencefoto. *Anemone nemorosa*, Hvid Anemone.

FOTO:
Referencefoto. *Carpinus betulus*, Alm. Avnbøg.

FOTO:
Referencefoto. *Cornus mas*, Kirsebær-Kornel.

PLANTEKATALOG

Inspiration til plantevalg indenfor de to typologier, der indgår i planen for Høsterkøb Kirkegård.

HØJSKOV

Træer:

Betula pendula, Vorte-Birk
Carpinus betulus, Alm. Avnbøg
Fagus sylvatica, Alm. Bøg
Fraxinus pensylvanica 'Zundert', Amerikansk Ask
Larix x eurolepis, Hybrid-Lærk
Quercus cerris, Frynse-Eg
Quercus frainetto, Ungarsk Eg
Quercus robur, Stilk-Eg
Quercus rubra, Rød-Eg
Sorbus aucuparia, Alm. Røn

Bund:

Anemone nemorosa, Hvid Anemone
Convallaria majalis, Liljekonval
Corydalis cava, Lærkespire
Dryopteris filix-mas, Alm. Mangeløv
Myrrhis odorata, Spansk Kørvel
Mysotis palustris, Eng-Forglemmigej
Omphalodes verna, Kærminde
Omphalodes verna 'Alba', Kærminde
Primula veris, Hulkravet Kodriver
Viola odorata, Martsviol

ETAGERET SKOV MED LYSNINGER

Træer og buske:

Acer campestre, Navr
Cornus mas, Kirsebær-Kornel
Crataegus laevigata, Alm. Hvidtjørn
Fraxinus pensylvanica 'Zundert', Amerikansk Ask
Ilex meserveae 'Blue Prince', Kristtorn
Ilex meserveae 'Blue Princess', Kristtorn
Larix x eurolepis, Hybrid-Lærk
Ligustrum ovalifolium, Storbladet Liguster
Lonicera ledebourii 'Vian', Californisk Gedeblad
Prunus avium 'Plena', Fuglekirsebær
Quercus cerris, Frynse-Eg
Quercus frainetto, Ungarsk Eg
Quercus robur, Stilk-Eg
Quercus rubra, Rød-Eg
Ribes alpinum 'Hemus', Fjeld-Ribs
Rosa multiflora, Mangeblomstret Rose
Sorbus aucuparia, Alm. Røn
Syringa vulgaris, Alm. Syren
Taxus baccata, Alm. Taks
Tilia cordata, Småbladet Lind

Bund:

Dryopteris filix-mas, Alm. Mangeløv
Fragaria vesca, Skovjordbær
Hedera helix Nordic 'Hevil', Småbladet Vedbend
Hydrangea anomala ssp. petiolaris, Klatre-Hortensia
Luzula sylvatica, Stor Frytle
Myrrhis odorata, Spansk Kørvel
Mysotis palustris, Eng-Forglemmigej
Omphalodes verna, Kærminde
Omphalodes verna 'Alba', Kærminde
Primula veris, Hulkravet Kodriver
Viola odorata, Martsviol
Tulipa sylvestris, Skov-Tulipan

Løg:

Hyacinthoides non-scripta, Alm. Klokkeskilla

KAPITEL 3 – ANALYSE

KIRKEGÅRDEN I DAG

BRUGEN

De primære besøgende på kirkegården kommer for at sørge og mindes afdøde. Nogle kommer også for at nyde skoven og de grønne omgivelser, kirkegårdskulturen, arkitekturen, naturen, enten alene eller i grupper. Enkelte hundeluftere og motionister færdes også i mindre grad på kirkegården.

Den primære færdsel i området sker i dag på de anlagte stier samt på de interne køreveje til driften. Kirkegården er tilgængelig for besøgende til fods, men inviterer ikke til ophold. Det eneste mødested på kirkegården er Høsterkøb Kirke. Det er ikke muligt at besøge området uden at se gravsteder, og den eksisterende færdsel og anvendelse af området er i dag lille.

RAMMEN

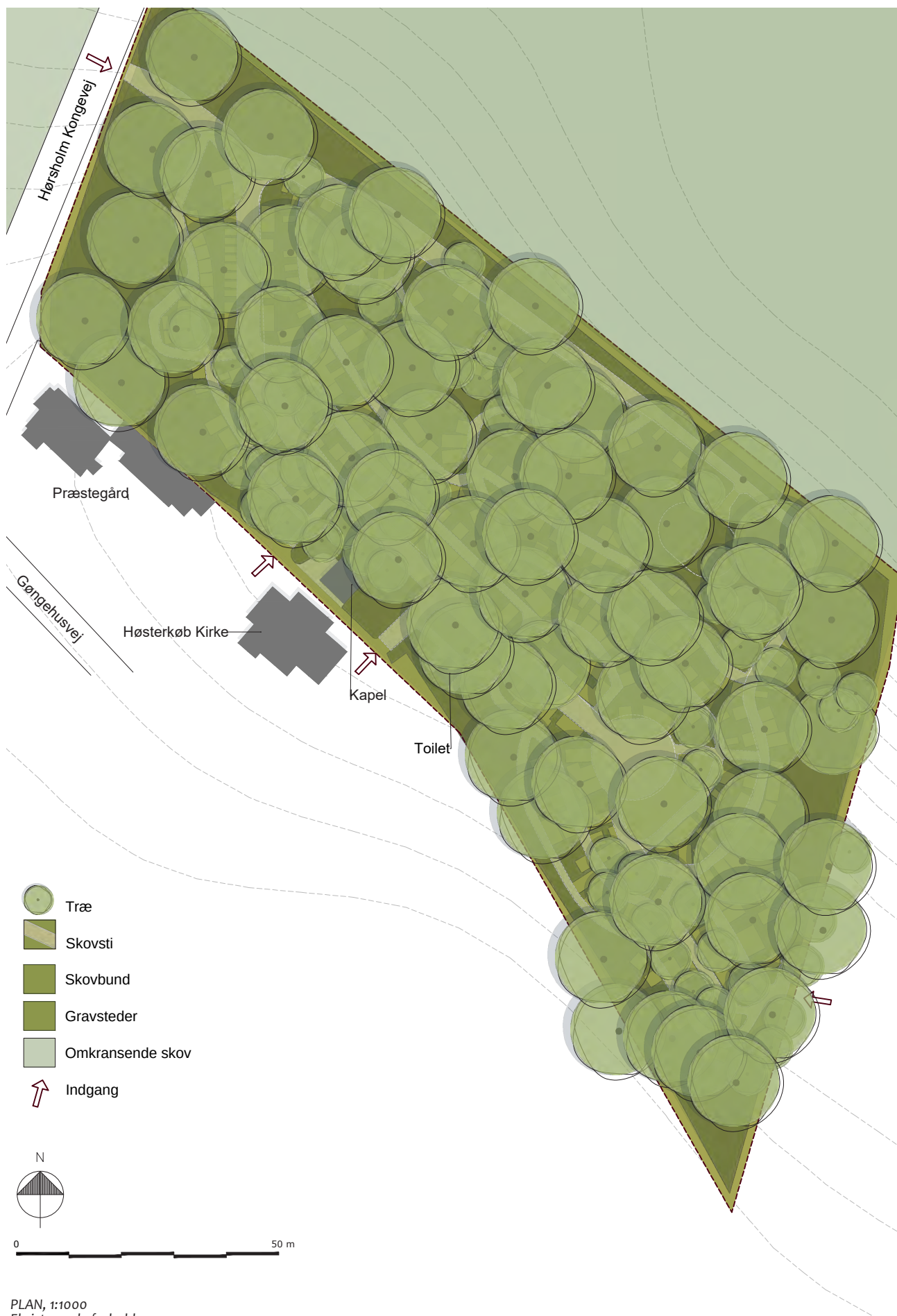
Skoven af bøgetræer udgør rammen omkring kirkegården, som et fremtrædende element.

INDRE STRUKTUR

Gravstederne ligger enkeltvis mellem træerne uden hæk eller hegn. De er en integreret del af skoven og ændrer udseende med årtidernes skiften.

FLADEN

Gravstederne er anlagt i skovbunden langs med stierne. Der er lidt afstand mellem de enkelte gravsteder. Generelt bliver gravstederne brugt til både kister og urner. Stiernes forløb følger stort set terrænet og bryder dermed ikke indtrykket af en skovklædt skråning. Hovedstierne er belagt med grus, de mindre stier med en blanding af grus, knust tegl og vedflis. Den naturlige skovbundsflora er i det store hele respekteret og man må kun plante den type af planter, man normalt ville finde i en dansk bøgeskov. Det er ikke tilladt at sætte blomster i vaser eller potter. På gravstederne må der opsættes ét opretstående gravminde af upoleret natursten pr. gravsted. Efterfølgende gravminder skal være en liggende af granit.

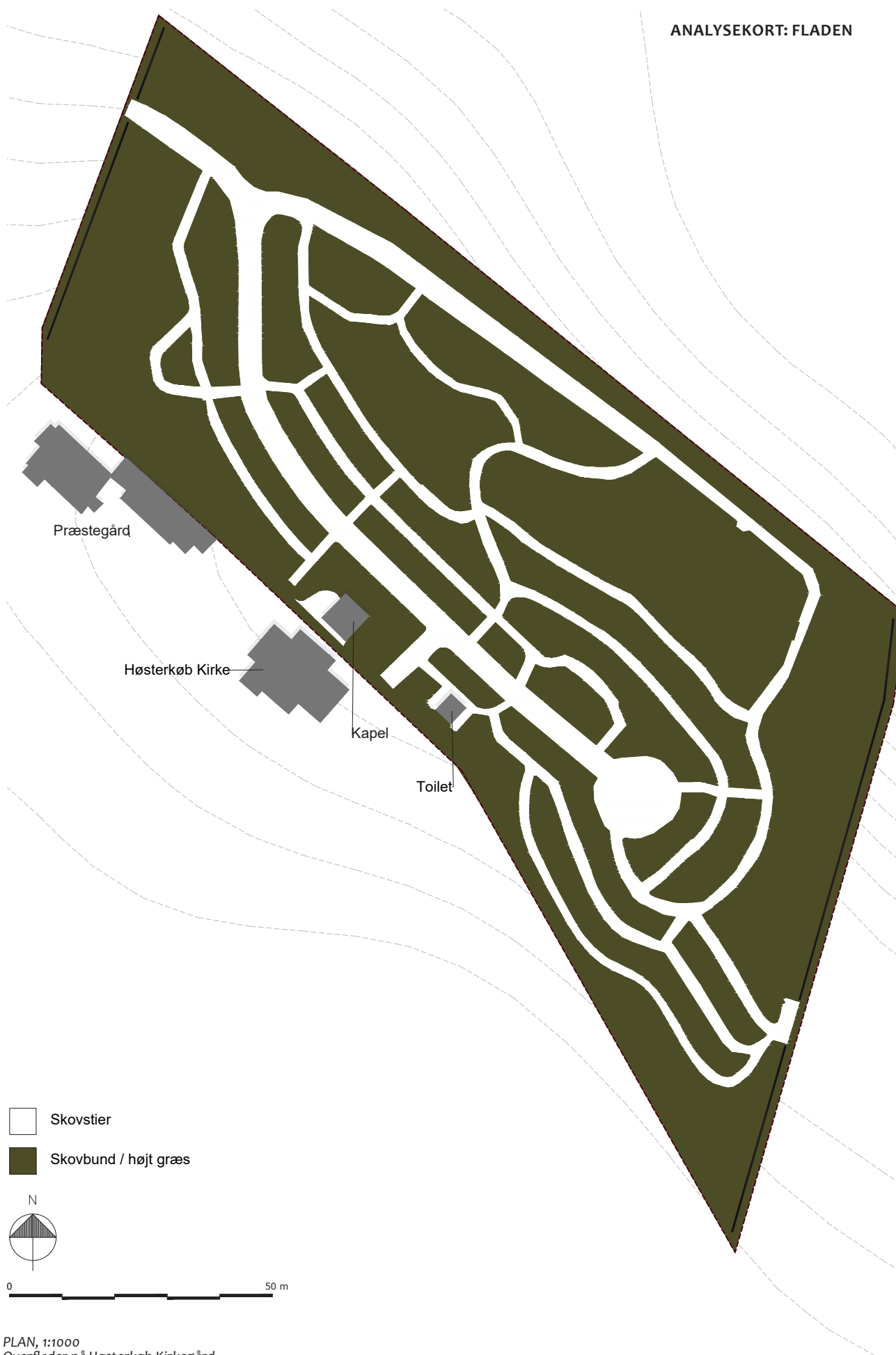
PLAN, 1:1000
Eksisterende forhold.

PLAN, 1:1000

50 m

Kirkegårdens struktur er i dag enkel med slyngede skovstier.

- Skovstier
- Skovbund / højt græs

0 50 m

PLAN, 1:1000
Overflader på Høsterkøb Kirkegård.

GRAVFORHOLD - BEHOV, TYPER OG TENDENSER

Høsterkøb Kirkegård er en af landets få skovkirkegårde. Den er domineret af høje bøgetræer, og årstidernes skiften giver kirkegården en afvekslende karakter. Bestanden af gamle og unge bøgetræer samt vegetationen i skovbunden ønskes bevaret, og den vedligeholdes derfor af kirkegårdens medarbejdere, der jævnligt tynder i både underskov og overstandere.

Der er godt 400 gravsteder på skovkirkegården og der er ikke mange ledige pladser; gravstederne sælges næsten lige så hurtigt, som de bliver nedlagt.

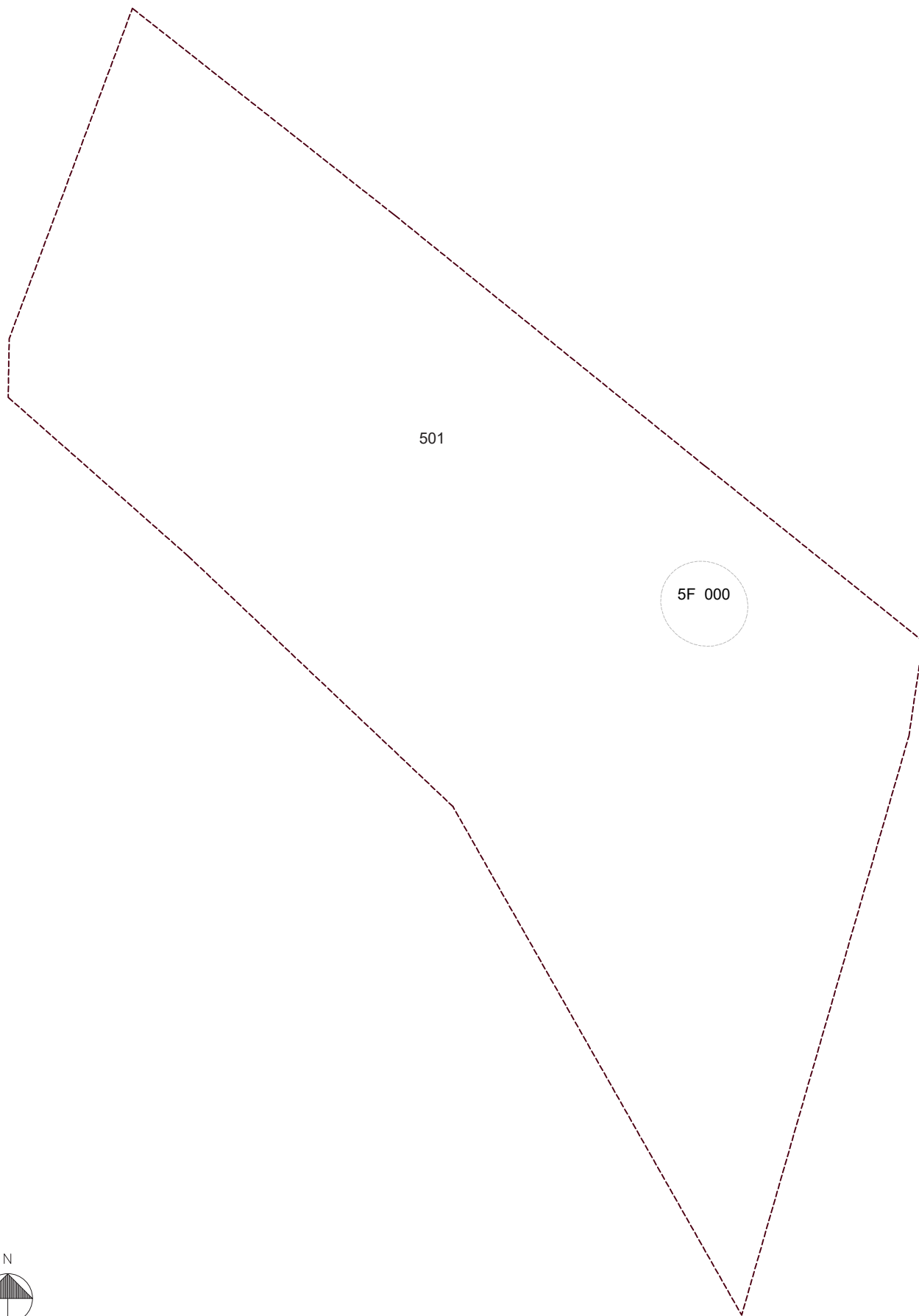
501, 502, 503, 505, 506, 507: Kiste- og urnegravsteder
5F 000: Anonym fællesgrav
504: mulighed for udvidelse

TENDENSER I UDVIKLINGEN AF GRAVSTEDSTYPER

Det traditionelle gravsted med perlegrus, fint havepræg og omkransende hække, er generelt under afvikling. Flere ønsker ikke længere et standardgravsted, som ligner de andres. Man vil have noget individuelt eller anderledes/unikt, - det har Høsterkøb Kirkegård allerede kunnet tilbyde i snart 100 år. Kirkegårdene i Danmark skal derfor ikke være ens i indretning og gravstedsanlægstyper – der skal være flere forskellige valgmuligheder, så man kan finde det der passer præcis til ens individuelle ønsker.

Nutidens mennesker har brug for at trække mere natur ind i de omgivelser de lever i (byerne), og det afspejler sig også i ønskerne til omgivelserne på kirkegårdene.

Fremtidens kirkegårde skal være indrettet grønnere, mere naturprægede, og således at der er bedre muligheder for udnyttelse af ”overskudsarealer” til rekreative formål.

0 50 m

PLAN, 1:1000
Afdelinger på Høsterkøb Kirkegård.

Kort

Udviklingsplanen indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering: KORT1, KORT2 og KORT3. Juli 2020.

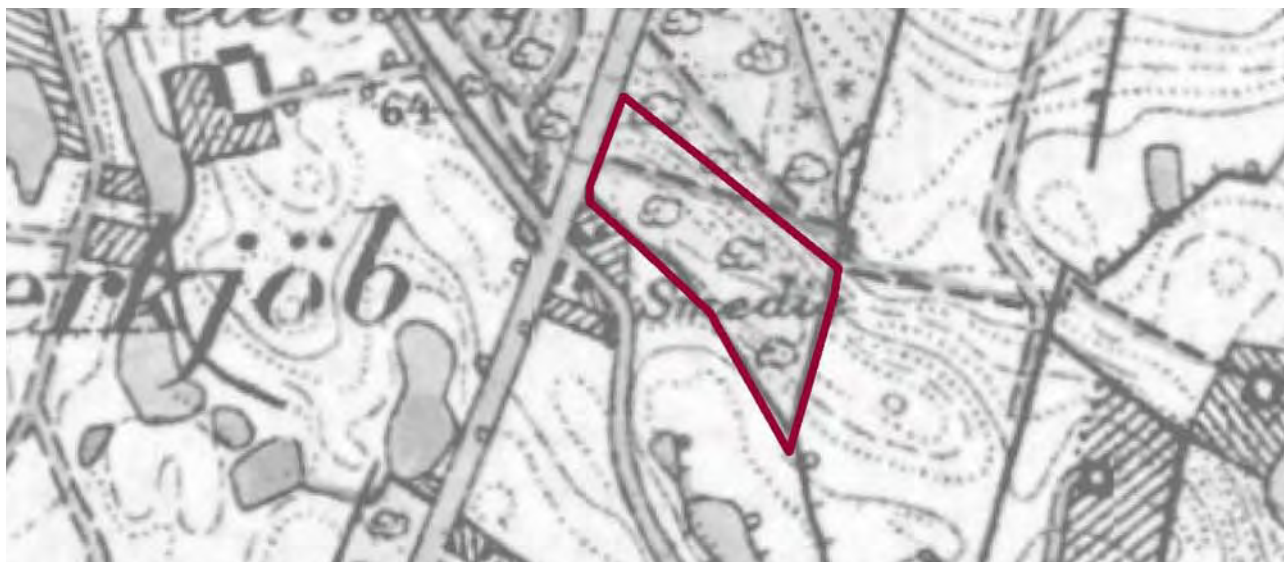
Foto

OPLAND

Tranevej 16, 2. sal

2400 København NV

BILAG 1 - HISTORISK UDVIKLING

KORT1, 1:5000
Historisk kort. 1842-1899.
Før kirkegården blev anlagt lå her en skov.

KORT2, 1:5000
Historisk kort. 1901-1971.
Høsterkøb Skovkirkegård i Rudersdal Kommune, der blev indviet i 1933.

KORT3, 1:5000
Ortofoto. Sommer 2008.
I dag kan Høsterkøb Kirkegård fortsat opfattes som en del af en større skovmassiv.

BILAG 2 - ETAPEVIS UDVIKLING

I nedenstående forslag til etapevis udvikling er der som udgangspunkt regnet med opretholdelse af den nuværende bemanning på kirkegården og et samlet årligt afsætningsbeløb (i 2021-kroner) på kr. 500.000 ekskl. moms for Vedbæk Kirkegård, Assistens & Søholm Kirkegård, Høsterkøb Kirkegård, Søllerød Kirkegård og Birkerød Kirkegård. Afsætningsbeløbet er ikke fordelt ligeligt mellem kirkegårdene, men fordelt i forhold til det vurderede behov for at kunne gennemføre udviklingsplanen.

Flere aktiviteter strækker sig over flere år / perioder, idet ændringerne af hensyn til aktive / inaktive gravsteder ikke kan gennemføres sammenhængende. Der vil af samme årsag også være aktiviteter, der 'færdiggøres' senere end det herunder anførte.

SAMLET OVERSIGT

År	Vedbæk Kirkegård	Assistens & Søholm Kirkegård	Høsterkøb Kirkegård	Søllerød Kirkegård	Birkerød Kirkegård	Samlet
2021	190.000	160.000	50.000	70.000	30.000	500.000
2022	265.000	200.000	0	20.000	15.000	500.000
2023	220.000	200.000	40.000	30.000	10.000	500.000
2024	210.000	210.000	20.000	30.000	30.000	500.000
2025	190.000	160.000	70.000	40.000	40.000	500.000
2026	140.000	130.000	150.000	50.000	30.000	500.000
2027	165.000	200.000	0	50.000	85.000	500.000
2028	210.000	160.000	40.000	50.000	40.000	500.000
2029	240.000	160.000	30.000	50.000	20.000	500.000
2030	240.000	160.000	40.000	50.000	10.000	500.000
2031-35	840.000	530.000	250.000	460.000	420.000	2.500.000
2036-40	640.000	680.000	540.000	210.000	430.000	2.500.000
2041-45	1.250.000	110.000	860.000	270.000	10.000	2.500.000
2046-50	510.000	245.000	620.000	575.000	550.000	2.500.000
2051-55	700.000	380.000	300.000	1.050.000	70.000	2.500.000
2056-60	1.070.000	230.000	200.000	750.000	250.000	2.500.000
Samlet	7.080.000	3.915.000	3.210.000	3.755.000	2.040.000	20.000.000

Skema med fordeling af budget-midler på de enkelte kirkegårde.

DETALJERET OVERSIGT - HØSTERKØB KIRKEGÅRD

År	Emne	Fremtidig karakter	Økonomi kr.	Økonomi i perioden kr.
2021	Etablering af nye lysninger og udkig til markerne.	Lysning	50.000	50.000
2022	Ingen aktivitet.		0	0
2023	Indplantning af skovbund i lysningerne med anvendelse / formering af eksisterende 'skovbund' + udvalgte 'nye' planter.	Lysning	40.000	40.000
2024	Afsat til driftsomlægninger generelt.		20.000	20.000
2025	Udtynding og opstamning af den vestligste del mod Hørsholm Kongevej.	Skov	50.000	70.000
	Afsat til driftsomlægninger generelt.		20.000	
2026	Renovering af eksisterende fællesgrav i afd. 5F 000 inkl. siddeplads.	Lysning	150.000	150.000
2027	Ingen aktivitet.		0	0
2028	Udvælgelse af blivende plantning og indplantning af supplerende 'nye' planter mod Hørsholm Kongevej.	Skov / skovbryn	40.000	40.000
2029	Afsat til driftsomlægninger generelt.		30.000	30.000
2030	Udskiftning af tidligere indplantede utilsigtede planter til planter iht. gældende vedtægter.	Skovbund	40.000	40.000
2031-35	Etablering af siddepladser (inkl. indkøb af bænke).	Skov	250.000	540.000
2036-40	Ny afgrænsning af kirkegården mod Hørsholm Kongevej.	Skovbryn	500.000	
	Udskiftning af tidligere indplantede utilsigtede planter til planter iht. gældende vedtægter.	Skovbund	40.000	
2041-45	Ny afgrænsning af kirkegården mod øst og delvis mod syd.	Skovbryn	860.000	860.000
2046-50	Ny afgrænsning af kirkegården mod nord inkl. beplantning.	Skov	620.000	620.000
2051-55	Ændringer af indgangsområdet.	Skovbryn / lysning	300.000	300.000
2056-60	Udskiftning af tidligere indplantede utilsigtede planter til planter iht. gældende vedtægter.	Skovbund	60.000	200.000
	Arealer i tilknytning til graverbygning mm.	Fællesareal	140.000	

BILAG 3 - ETAPEVIS UDVIKLING (KORT)

